

CASE-STUDY ОХОРОНИ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

CASE-STUDY OF PROTECTION OF TRADE SECRETS IN UKRAINE

Морозов Я.І, студент III курсу

*Інститут прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Потапова Л.В., студентка III курсу

*Інститут прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Актуальність дослідження полягає в аналізі сучасних практик та перспектив захисту комерційної таємниці як невід'ємної складової частини індивідуалізму підприємств та їх конкуренції між собою. З огляду на стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграцію у більшість сфер людської діяльності, несанкціоноване поширення комерційної таємниці значно полегшується і спричиняє невідворотне порушення прав володільця такої інформації, оскільки її секретність потім практично неможливо відновити. З іншого боку, відсутність ефективного законодавчого регулювання, яке б здатне було гарантувати захист комерційної таємниці та запобігати її розголошенню, може стати передумовою порушення добросовісної конкуренції на ринку і як результат – економічної стагнації всередині держави.

Метою наукової статті є аналіз охорони комерційної таємниці на законодавчому рівні поряд із детальним дослідженням правозастосовчої практики для виокремлення позитивних та негативних аспектів, а також перспектив її удосконалення.

У роботі автори зосереджують детальну увагу на досягненні таких завдань, як розкриття нормативного змісту поняття «комерційна таємниця» як об'єкта права інтелектуальної власності; визначення основних механізмів охорони комерційної таємниці в законодавстві України; аналіз вітчизняної та міжнародної правозастосовчої практики захисту комерційної таємниці; окреслення основних напрямів удосконалення правового режиму комерційної таємниці, що сприятимуть протидії її розголошенню.

Авторами були виокремлені основні теоретичні аспекти поняття комерційної таємниці в законодавстві України, її основні ознаки та розкрито передбачені законами України заходи забезпечення відповідальності за порушення режиму комерційної таємниці. На основі проаналізованої у роботі вітчизняної та зарубіжної судової практики робиться висновок про загальний стан ефективності юридичних механізмів захисту комерційної таємниці. У заключному розділі висуваються пропозиції стосовно напрямів їх удосконалення в Україні, серед яких – реформування нормативної бази шляхом внесення відповідних змін до ключових законодавчих актів, укладення цілісного нормативного акта, спрямованого на закріплення основних положень стосовно комерційної таємниці, а також забезпечення додаткових технічних та організаційних заходів охорони комерційної таємниці в установах і підприємствах.

Ключові слова: комерційна таємниця, добросовісна конкуренція, інформація, охорона, розголошення, правозастосовна практика.

The relevance of the study lies in the analysis of current practices and prospects for the protection of trade secrets as an integral part of the individualism of enterprises and their competition with each other. Given the rapid development of information and communication technologies and their integration into most areas of human activity, the unauthorized dissemination of trade secrets is greatly facilitated and inevitably violates the rights of the owner of such information, as its secrecy is virtually impossible to restore. On the other hand, the lack of effective legislation that would guarantee the protection of trade secrets and prevent its disclosure may be a prerequisite for the distortion of fair competition in the market and, as a result, economic stagnation within the state.

The purpose of the scientific article is to analyze the protection of trade secrets at the legislative level, along with a detailed study of law enforcement practices to identify positive and negative aspects, as well as prospects for its improvement.

The authors focus in detail on the achievement of such tasks as the disclosure of the normative content of the concept of "trade secret" as an object of intellectual property rights; determination of the main mechanisms of protection of trade secrets in the legislation of Ukraine; analysis of domestic and international law enforcement practices of protection of trade secrets; outlining the main directions of improving the legal regime of trade secrets, which will help to counteract its disclosure.

The authors highlighted the main theoretical aspects of the concept of trade secrets in the legislation of Ukraine, its main features and disclosed the measures provided by the laws of Ukraine to ensure liability for violations of trade secrets. Based on the analysis of domestic and foreign judicial practice, a conclusion is made about the general state of effectiveness of legal mechanisms for the protection of trade secrets. The final section makes suggestions on how to improve them in Ukraine, including reforming the regulatory framework by amending key legislation, concluding a comprehensive regulation aimed at consolidating the basic provisions on trade secrets, as well as providing additional technical and organizational measures to protect the trade secrets in institutions and enterprises.

Key words: trade secret, fair competition, information, protection, disclosure, law enforcement practice.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку ринкової економіки нерозривно пов'язаний із конкуренцією, яка є основою принципу змагальності у галузі виробництва та послуг. Втім для підтримання власної конкурентоспроможності на рівні з іншими учасниками ринкових відносин деякі з них використовують власні методики та підходи, інформацію і дані, що є обмеженими у доступі та відомі лише вузькому колу осіб у межах конкретного підприємства чи установи. Ці відомості можна узагальнити, віднісши їх до змісту поняття «комерційна таємниця», яка є своєрідною гарантією підтримання конкурентоспроможності на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну та практичну основу у вибраному напрямку формують праці таких вітчизняних фахівців, як Г. Андрощук, Н. Карпенко, І. Зайцева-Калаур, О. Сліпачук. Попри наявність наукових досліджень у сфері охорони комерцій-

ної таємниці, вирішення ключових питань її вдосконалення залишається актуальним та потребує подальшого вивчення та доопрацювання.

Виклад основного матеріалу. Практика захисту комерційної таємниці (далі – КТ) в Україні не є усталеною, що зумовлено насамперед відсутністю комплексного законодавства, здатного всебічно врегулювати відносини стосовно охорони КТ, та недостатнім рівнем розвитку відносин з приводу збереження комерційно цінних відомостей. Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) відносить КТ до об'єктів права інтелектуальної власності, закріплених у статті 420 ЦК України. Легальна дефініція КТ міститься у статті 505 ЦК України та визначає її як інформацію, «яка є секретною в тому розумінні, що вона загалом чи в певній формі та сукупності її складників є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має

комерційну цінність та була предметом адекватних наявним обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію» [1]. Закон визначає, що до категорії комерційної таємниці можна віднести різні відомості залежно від їх характеру – організаційного, комерційного, виробничого та ін. Проте не можуть бути віднесені до КТ відомості, перелік яких встановлений Постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.1993 № 611 «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці».

Інформація, що належить до комерційної таємниці, як правило, повинна відповідати певним ustalеним ознакам. Це пов'язано з тим, що, з одного боку, саме власник конкретної інформації наділений правом відносити її до категорії КТ, але з іншого – не кожна інформація може бути визнана комерційною таємницею. Відповідно, у науковій літературі є різні погляди стосовно ознак КТ, але основними прийнятими вважати такі: конфіденційність і комерційну цінність [2, с. 21], інформативність та захищеність інформації, власником якої є, як правило, юридична або фізична особа [3]; невідомість та незагальнодоступність інформації, обсяг якої поряд із способами її захисту зазвичай встановлюються власником [4, с. 46].

На нашу думку, більш точним з точки зору розуміння комерційної таємниці як об'єкта права інтелектуальної власності є поділ усіх відомостей, що становлять КТ, на технічну та комерційну інформацію [5, с. 67]. Перша група включає, зокрема, бази даних, промислові винаходи та незапатентовані моделі, «ноу-хау», програми технологічного забезпечення та ін., тоді як до другої групи належать відомості стосовно переговорів з контрагентами, порядок зберігання документів, укладення правочинів. Оскільки лише елементи першої групи є результатом інтелектуальної діяльності, то наведене дає підстави стверджувати, що не кожна інформація, яка є комерційною таємницею, підпадає під законодавство про захист права інтелектуальної власності. Отже, зважаючи на те, що предмет нашого дослідження є комерційна таємниця як об'єкт права інтелектуальної власності, то надалі ми будемо зосереджувати увагу саме на цьому аспекті КТ.

Передусім перед державою стоїть необхідність приведення чинного законодавства у сфері охорони КТ у відповідність до ступеня поширення об'єктів права інтелектуальної власності задля зміцнення конкуренції та інноваційності на ринку послуг чи промисловості. Сюди також слід віднести обов'язок держави забезпечити належні механізми захисту комерційної таємниці з метою протидії недобросовісній конкуренції. Зокрема, у положеннях Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20.03.1883 зазначається, що країни-учасниці повинні гарантувати ефективний захист від недобросовісної конкуренції для громадян. Що стосується недобросовісної конкуренції, то у Конвенції вона визначається як «будь-який акт конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах» (стаття 10 bis) [6].

Захист комерційної таємниці в Україні здійснюється завдяки передбаченим чинним законодавством видам юридичної відповідальності – кримінальній, цивільно-правовій та адміністративній. Однак виникає певна складність у відмежуванні заходів кримінально-правової відповідальності та адміністративної у зв'язку із відсутністю детального тлумачення законодавцем у КК України поняття «істотна шкода» для суб'єктів господарювання. У зв'язку із цим таке поняття залишається на розсуд суду, що перешкоджає повноті і справедливості судового розгляду. Крім цього, відповідальність за неправомірне збирання, розголошення комерційної таємниці, схилення до її розголошення та неправомірне використання також передбачена Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції» у вигляді штрафу, відшкодування шкоди тощо [7].

Охорона відомостей, що становлять КТ, нерідко викликає труднощі у їх власників, які змушені здійснювати різноманітні відомчі заходи щодо протидії розголошенню цих відомостей співробітниками. Як правило, ці заходи включають певні договірні відносини, відомчі акти та правила внутрішнього трудового розпорядку, які регулюють режим охорони комерційно цінної інформації. Наприклад, у деяких працях спостерігаємо наявність рекомендацій про необхідність встановлення у трудових договорах чітких положень щодо заборони розкриття КТ співробітниками за межами виконання своїх повноважень [8, с. 73]. Крім цього, Кодекс законів про працю України у статті 147 встановлює відповідальність за порушення трудової дисципліни та внутрішніх актів, пов'язаних із режимом КТ, у вигляді застосування догани або звільнення, які вибираються на розсуд роботодавця [9].

З іншого боку, також існують пропозиції про включення так званих договорів про нерозголошення (NDA – Non-Disclosure Agreement), які допоможуть знизити ризик поширення комерційно цінної інформації шляхом встановлення договірних зобов'язань та санкцій за їх порушення [10, с. 5]. Такі заходи, на нашу думку, є ефективним способом захисту комерційної таємниці як усередині трудового колективу, так і у разі проведення переговорів з потенційними контрагентами. На жаль, застосування NDA в Україні ускладнюється відсутністю відповідного законодавства, яке б регулювало відносини з приводу захисту КТ.

Підсумовуючи вищевикладене, ми вважаємо, що правовий захист КТ в Україні необхідний для стимулювання конкуренції і формування правової культури та етики поводження з конфіденційними даними. На нашу думку, для вирішення цього питання слід звернути увагу на не досить розвинену законодавчу базу у сфері захисту КТ та застарілість деяких нормативно-правових актів (наприклад, Постанови КМУ від 09.09.1993 №611), через які судовий захист КТ значно ускладнюється.

Варто зазначити, що Україна в цьому аспекті не є винятком, адже подібні труднощі трапляються і в країнах-членах ЄС, де право інтелектуальної власності стрімко розвивається останніми роками. Як зазначається у Директиві ЄС № 2016/943 «Про захист нерозкритого ноу-хау і ділової інформації (комерційної таємниці) від незаконного придбання, використання та розкриття» потенціал економічного розвитку всередині держав пригнічується через відсутність ефективних правових механізмів захисту комерційної таємниці, що призводить до зниження розвитку інновацій та інвестицій [11]. Це у черговий раз підтверджує актуальність вдосконалення правових механізмів охорони комерційної таємниці в нашій державі.

Дослідження нормативного та доктринального аспектів комерційної таємниці показало наявність певних недоліків та прогалин у чинному законодавстві, які потребують усунення. Відповідно, для поглибленого вивчення порушеної нами проблеми ми вважаємо за доцільне звернутись до правозастосовної практики стосовно охорони КТ.

Відзначимо, що протягом останніх трьох років у судовій практиці превалюють рішення про відмову у задоволенні позовів про захист КТ. Таким чином, спираючись на такі рішення, можна виокремити основні аргументи, з яких виходили суди під час розгляду справ. Одним із прикладів є, зокрема, постанова Харківського апеляційного суду від 31.01.2019 у справі 638/6111/17, якою було відмовлено у задоволенні позову ТОВ «Нафтаком Груп» щодо розголошення відомостей відділу закупівель, які ТОВ вважало своєю комерційною таємницею, його колишнім працівником іншому підприємству – ТОВ «ПРОМСЕРВІСКОМПЛЕКТ». Підстави відмови Суд аргументував такими тезами:

1. Відповідно до відомостей Державної служби статистики України обидва підприємства спеціалізуються у різних напрямках, тому така інформація не становить інтересу і не є значущою для іншого підприємства,

тобто вони не є конкурентами у веденні господарської діяльності.

2. Інформація стосовно будь-яких закупівель та співробітництва є відкритою і публічною, а подібні відомості не можуть бути комерційною таємницею.

3. Неможливо встановити причинно-наслідковий зв'язок між зменшенням обсягів поставок із діями колишнього працівника [12].

Аналогічними прикладами «невдалого» захисту комерційної таємниці є постанови Дніпровського апеляційного суду від 19.02.2019 у справі № 205/4023/17 та Хмельницького апеляційного суду від 26.10.2020 у справі № 686/32675/19, у яких суди відмовили у задоволенні позову з підстав нена належності і недостатності доказової бази позивачів, а також встановили, що факт реєстрації юридичної особи [13] та укладення трудових відносин на новому підприємстві [14] відповідно до зазначених справ не є обґрунтованими доказами порушення комерційної таємниці.

Тобто з вищезазначеного можна констатувати, що переважну частину судової практики займають справи стосовно відмови у задоволенні позовів у разі порушень положень про КТ. На відміну від цього, основним поштовхом для належного трактування механізму захисту інформації, яка містить КТ, є рішення Антимонопольного комітету України від 13 грудня 2018 р. Суть справи, яка була порушена стосовно режиму об'єкта інтелектуальної власності, полягала у тому, що ТОВ «Ергон-Електрик» використовувало у своїй господарській діяльності відомості, що становлять комерційну таємницю ТОВ «ТБК Вектор-ВС». Антимонопольний комітет, ґрунтуючи свою позицію на основі Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», виокремив такі положення, які стверджують про порушення комерційної таємниці:

1. Розголошення, використання та інші неправомірні дії щодо тих відомостей, які згідно з чинним законодавством становлять комерційну таємницю.

2. Така інформація активно використовується конкурентом у своїй господарській діяльності.

3. Відсутність в особи дозволу на використання відомостей, які містять комерційну таємницю.

Варто зауважити, що Антимонопольний комітет у своєму рішенні зазначив певні докази, які можуть підтверджувати неправомірне використання комерційної таємниці, зокрема: наявність електронних та інших носіїв, на яких зберігається така інформація; відомості про укладення конкурентом договорів, які зумовлені обізнаністю комерційною таємницею (відомості про постачальників, ціни, закупівельні обсяги тощо); залучення у трудових відносинах конкурента колишніх працівників, які мали безпосередній доступ до такої інформації [15].

Одним із прикладів успішного захисту комерційної таємниці є постанова Харківського апеляційного суду від 16.07.2019 у справі № 619/2548/17, внаслідок якої було задоволено позов у зв'язку із проведенням комплексної судової лінгвістично-технічної експертизи з метою ідентифікації об'єктів інтелектуальної власності, тобто для можливості встановити, чи містить такий об'єкт дослідження ознаки комерційної таємниці. Таке призначення експертизи було аргументоване, зокрема, відсутністю належних знань суду та сторін справи у питаннях інтелектуальної власності [16].

У міжнародній практиці також існує незлічenna кількість справ, які пов'язані із використанням, порушенням, заволодінням та розголошенням комерційної таємниці. Яскравим прикладом спроби розголошення комерційної цінної інформації є справа 2006 року між компаніями The Coca-Cola Company та PepsiCo, у результаті якої завдяки злагодженій співпраці обох компаній з правоохоронними органами вдалося запобігти розголошенню таємничого для цілого світу рецепту напою. На нашу думку, цей прецедент повинен стати зразковим для нашої держави, адже він свідчить не лише про ефективність механізмів захисту КТ,

а й насамперед про наявність корпоративної толерантності між конкуруючими компаніями [17].

У міжнародній практиці існують й інші судові спори з приводу захисту комерційної таємниці, за результатами яких були винесені позитивні для розглядуваної нами проблеми рішення. Так, наприклад, згідно з матеріалами справи *United States of America v. United Microelectronics Corporation, et al.* (2018), компанії United Microelectronics Corporation (UMC) та Fujian Jinhua Integrated Circuit, а також причетні до них фізичні особи намагалися викрасти КТ на суму до 8,75 млрд доларів в американській компанії Micron. Оскільки ці особи були співробітниками останньої та мали доступ до її КТ, вони неправомірно завантажували відповідні дані в Google Cloud Account, що й було встановлено Судом і винесено відповідний обвинувальний вирок [18].

Цікавою для розгляду є справа *United States v. Sazonov* (2018), у якій до колишнього інженера Susquehanna International Group pana Сазонова було застосовано реституцію у розмірі 133 тис. доларів за крадіжку цінного комп'ютерного коду, створеного цією компанією, який вважався її комерційною таємницею. Під час судового розгляду була встановлена наявність у pana Сазонова мети – використання ним викрадених відомостей для власної торгової платформи, що й підтвердило протиправність його діянь [19].

Крім цього, показовою є справа *Attia v. Google, Inc.* (2019). Між архітектором і корпорацією Google у 2010 році було підписано Угоду про нерозголошення (NDA), що дозволяла останній використовувати його конфіденційну інформацію стосовно технології еко-будівель, для технічних обговорень з розробки подальшого продукту. Але згодом Google привласнив цю інформацію, створивши на його основі нову технологію (про що зазначалося у позові архітектора). У четвертій, зміненій скарзі, поданій 24 липня 2017 року, позивач додав звинувачення проти Google, заявивши про крадіжку комерційної таємниці. Як результат, незважаючи на виграш Google у цій справі, подані скарги дозволили розкрити шість інших випадків, коли корпорація діяла за схожим сценарієм – укладала NDA з винахідниками і згодом привласнювала їхні комерційні секрети [20].

Як бачимо, міжнародна практика у сфері охорони КТ є більш сприятливою для захисту КТ, але водночас залишається чимало труднощів з приводу захисту комерційно цінних відомостей фізичної особи у разі правового спору із всевітньо відомими компаніями-гігантами. Це свідчить про відсутність дієвих засобів забезпечення власних прав на КТ та зумовлює впровадження подальших удосконалень законодавства.

Таким чином, у разі дослідження сутності і змісту КТ як об'єкта права інтелектуальної власності в Україні нами були виявлені такі теоретичні і практичні прогалини (див. рис. 1).

Рис. 1

Висновки. З урахуванням вищевикладеного та з метою усталеного і належного регулювання режиму КТ ми вважаємо за доцільне запропонувати такі методи удосконалення механізму захисту КТ:

1. Завершити реформування та ввести у дію Вищий суд з питань інтелектуальної власності, робота якого забезпечуватиме розгляд спорів компетентними, обізнаними суддями у сфері права інтелектуальної власності.

2. Удосконалити законодавче регулювання режиму КТ, це, зокрема, стосується розробки єдиного нормативного акта, який передбачає включення положень стосовно:

– єдиного розуміння щодо того, які саме відомості можуть становити комерційну таємницю – для подолання колізій у практиці і вирішення дискусій у науковій доктрині;

– визначення, які саме докази є належними і достатніми для підтвердження причинно-наслідкового зв'язку між неправомірними діями особи та завданими збитками – внутрішні (відомчі) акти, які встановлюють перелік комерційної інформації; договори між роботодавцями та працівниками; обліки осіб, які мали безпосередній доступ до КТ;

– встановлення юридичної відповідальності за неправомірні дії з відомостями, що становлять КТ, і визначення підстав для відшкодування шкоди.

3. Забезпечити належні технічні заходи охорони КТ: кодування повідомлень, переданих за допомогою електронних засобів і месенджерів; встановлення відповідних пристроїв, що можуть перешкоджати зняттю

та копіювання такої інформації; використання апаратів для знищення документів тощо; можуть забезпечуватися й організаційні заходи, зокрема ведення обліку осіб, які отримують доступ до такої інформації щодня з метою уникнення неможливості встановити особу.

4. Внести певні зміни до законодавчих актів, зокрема: у КК України законодавчо розкрити поняття «істотна шкода», яка заподіюється умисним розголошенням КТ, для її відмежування від адміністративної відповідальності; в ЦК України розглянути питання щодо впровадження договору про нерозголошення інформації, яка містить комерційну таємницю (NDA) з істотними ознаками такого договору; доповнити Главу 7 Кодексу законів про працю України положенням щодо порядку оплати праці у вигляді надбавок до заробітної плати у роботі, пов'язаної із доступом до КТ.

Надані рекомендації, на наше переконання, дозволять мінімізувати ситуації незаконного використання КТ і значного прогресу у правозастосовній діяльності.

Підсумовуючи, слід зазначити, що зрушення у сфері захисту КТ як об'єкта права інтелектуальної власності відбуватимуться завдяки комплексним заходам з покращення законодавчої бази та подальшого становлення судової практики на шлях захисту прав власників комерційної таємниці. Оскільки конкуренція становить фундамент розвитку виробничих та інноваційних процесів, ефективна система захисту комерційної таємниці – “must-have” у кожній розвиненій державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.03.2021).
2. Androshchuk H. Protection of trade secrets in international legal doctrines: strategies to achieve employee loyalty. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 3. С. 19–29.
3. Карпенко Н.Г. Комерційна таємниця – визнання, захист, відповідальність. *Економіка і наука*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/67.pdf (дата звернення– 10.03.2021).
4. Зайцева-Калаур І.В. Охорона комерційної таємниці – ефективна складова частина забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 4. С. 45-47. URL: http://lsei.org.ua/4_2016/12.pdf (дата звернення: 12.03.2021).
5. Сліпачук О. Комерційна таємниця на підприємстві. *Справочник економіста*. 2005. № 7. С. 67.
6. Паризька конвенція про охорону промислової власності : міжнародний документ від 20.03.1883. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#top (дата звернення 12.03.2021).
7. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.03.2021).
8. Santiago F. Trade Secret Protection on Globalization Era. *European Research Studies Journal*. 2017. Vol. XX, Issue 4A. P. 66–76.
9. Кодекс законів про працю України : Затв. Законом № 322-VIII від 10.12.71. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#top> (дата звернення: 15.03.2021).
10. Trade secrets: An efficient tool for competitiveness: European IPR Helpdesk. 13 p. URL: <https://www.boip.int/system/files/document/2017-11/Fact-Sheet-tradesecret.pdf> (дата звернення: 16.03.2021).
11. On the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure: Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament and of Council of 8 June 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0943> (дата звернення: 17.03.2021).
12. Постанова Харківського апеляційного суду від 31.01.2019 у справі № 638/6111/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79572241> (дата звернення: 18.03.2021).
13. Постанова Дніпровського апеляційного суду від 19.02.2019 у справі № 205/4023/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79986829> (дата звернення: 18.03.2021).
14. Постанова Хмельницького апеляційного суду від 26.10.2020 у справі № 686/32675/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92524416> (дата звернення: 18.03.2021).
15. Рішення Антимонопольного комітету України від 13 грудня 2018 р. № 30-р/тк. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=146643&schema=main> (дата звернення: 18.03.2021).
16. Постанова Харківського апеляційного суду від 16.07.2019 у справі № 619/2548/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83148111> (дата звернення: 18.03.2021).
17. Nahmias D.E. Feds make three arrests for stealing and selling Coca Cola company trade secrets. URL: <https://www.justice.gov/archive/usaog/press/2006/07-05-06.pdf> (дата звернення: 18.03.2021).
18. United States of America v. United Microelectronics Corporation, et al. Indictment of 29 September 2018. URL: <https://www.justice.gov/opa/press-release/file/1107251/download> (дата звернення: 20.03.2021).
19. United States v. Sazonov. Judgment of 16.02.2018. URL: https://casetext.com/case/united-states-v-sazonov?utm_source=lterable&utm_medium=email&utm_campaign=PDF-emails# (дата звернення: 20.03.2021).
20. Attia v. Google, Inc. Judgment of 13.06.2018. URL: https://casetext.com/case/attia-v-google-llc?utm_source=lterable&utm_medium=email&utm_campaign=PDF-emails# (дата звернення: 20.03.2021).